

Ýewropa kolonializminiň intellektual ýüzi: ELIF ŞAFAK

Category:

Edebi

tankyt, Kitapcy, Oýlanmalar, Powestler, Romanlar, Sözler

написано kitapcy | 22 января, 2025

Ýewropa kolonializminiň intellektual ýüzi: ELIF ŞAFAK ÝEWROPA
KOLONIALIZMINIŇ INTELLEKTUAL YÜZİ: ELIF ŞAFAK

Döredijilik intelligensiýasynyň wekili öz halkynyň milli ruhy we dini gymmatlyklaryna buýsanýan, olary öz aň-düşünjesine, ruhy dünýäsine we durmuşyna mäkäm ornaşdyran, ylymly, giň gözyetimli we medeniýetli, ýasaýan ýurdunda we dünýäde bolup geçýän sosial, syýasy, ykdysady, medeni we hukuk özgerişlikleriň manysyna çuňňur düşünýän, öz halkyna bilyän zatlaryny dogry düşündirmegi başarýan, hemise dogry ýoluň gözleginde we il-gününe dogry ýoly görkezip bilyän kişi bolmalydyr.

Hakyky intelligent başga halklaryň we döwletleriň jansyzy ýaly eser ýazmaz, tersa pikirleri orta atmaz. Dogruçyllygy ýörelge edinen intelligent öz halkyna we onuň ruhy gymmatlyklatyna, döwletine, taryhyna, dinine, halkyýetine ikilik etmez.

Gaytam tersine, hakyky intelligent halkyň bil baglaýan, gulak gerýän, ynanýan we yzyndan ýoreýän watanperwer danasy bolmalydyr.

Elbetde, ynamdar we halkyna we paly turk intelligentleri Türkiýede hemise bolupdyr we ýene-de bolar. Bu – üýtgewsiz

hakykat. Yöne Tanzimat döwründen bări (Tanzimat – türkleriň ýewropalaşma prosesini kanunylaşdyran medeni kanunyň ady - t.b.) haçparaz-sionistik Günbatar ýa-ha gönüden-göni öz adamlaryny ugradyp, ýa-da öz aramyzdan taýýarlaýan käbir intelligentsumaklaryny başymyza musallat edip milli garaşsyzlygymyza, dini, syýasy, ykdysady, medeni we geografik barlyggymyza her dürli ýollandan hüjüm edip gelýär.

Soňky döwürde-de Günbataryň aýakçylygyny edip, olaryň hasabyna türk döwletine we milli gymmatlyklaryna her dürli garalyk çyrşamaga çalyşýan birnäçe betniýetli intelligentsumak yetişdirildi ýa-da goldandy. Türk döwletini we halkyny günbataryň imperialist döwletlerine ýamanlap, "Geleweriň, bu döwlete haý-küş edeweriň!" diýip zowladýanlar kolonializmiň intellektual güjükleridir.

Amerikany, Ýewropanyň ösen döwletlerini ýa-da Russiyany, Hytaýy hojaýyn döwletler hasap edip, Türkiýäni bolsa olara elgarma döwlet hökmünde görkezýärler. Olar hudaý hökmünde görýän imperialist döwletleriniň bähbidine wekilçilik edýär. Myjabatlarynda bolsa: "Türk döwleti siziň buýrukraryňza gulak asanok, siziň hudaýlygyňzy, hojaýynlygyňzy ykrar edenok, size garşıy gidýär, garaşsyz we milli syýasat ýöretjek bolýar, özbaşdak hereket edýär, gelin bularyň öňüne böwet basyň" diýen ýaly bulagaýçylykly sözleri ýazmakdan çekinenoklar. Olaryň biri hem Elif Şafak atly ýazyjydyr.

ELİF ŞAFAK

iSKENDER

Türk
Edebiyatı
Roman

"Çok güçlü bir roman;
düşündürücü, kışkırtıcı ve
şefkatli." Joanne Harris

297 BİN
ADET

Geliñ, anyk delillere geçeliñ.

Elif Şafak 2016-nyjy ýýlyň 3-nji sentýabrynda "The Guardian" gazetinde, "Even as Turkey pulls away, the west must help its

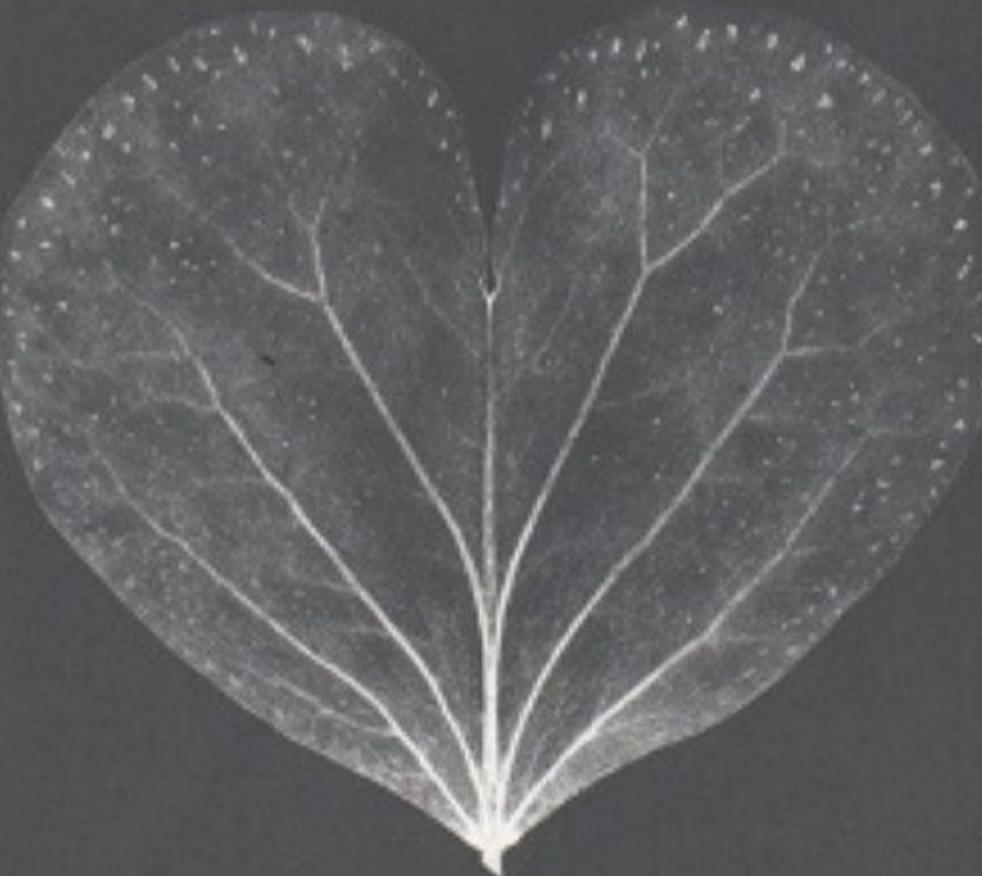
people resist" ("Türkiée daşlaşa-da, Günbatar halkyň garşylygyna goldaw bermeli") atly makala bilen çykyş edip haçparaz-sionistik Günbatary Türkiýä garşıy aýaga galmaga çagyrdy.

Ol bu çakylygynda türk halkynyň öz milli we yslam gymmatlyklaryna dolanmagyndan, türk-yslam hakydasyndan, öz kimligine göz ýetirmesinden, imperialistik haçparaz-sionistik Günbatara garşıy garaşsyz ygtyýarlygy orta goýmasyndan duýýan ynjalyksyzlygyny şeýle beýan etdi:

"Birnäçe ýylyň içinde ata watanynda öz kimliklerine dolanan we antigünbatarçy ýagdaý emele geldi. Hökümetiň açık hökmürowanlygynadanam beter aşa milletçilik we dinparazlyk artyp başlady. Bu gutulgysyz şekilde jynparazlygyň we jynsy deňsizligiň artmagyna getirdi.

Uly medeni özgerişlik amala aşyrylýar we bu özgerişlikler gündelik ownuk wakalarda özünü görkezýär. Göz-görtele tire-taýpa düzgünne iterilýaris we etniki, dini, taryhy taýdan Günbatardan bütinley aýrydygymzy öñe sürüärler. "Biz hiç wagt olara goşulmarys" şygary astynda medeni söweş yylan etdiler. Dini mekdepleriň artmagy sekulýarlygyň ýok bolmagyna getirýär, ösüş täze progreslerden daşlaşdyryldy. Eýýäm köp wagt bări dini we milli çarçuwalaryň çäginde täzeden galkynyş hereketine girişildi. Erdogan: "Dindar nesil ýetişdirmek isleýaris" diýip maksadyny açık pyşgyrdy".

ELİF ŞAFAK / AŞK

DK
DOĞAN
KİTAP

783.000

Türk Edebiyatı | Roman

Elif Şafak barha tanymallaşýan ýazyjy. Ol birnäçe ýyl béri Türkiýede Günbataryň hasabyna ýerli gündogarşynas hökmünde işledi. Ýazan romanlary we makalalary bilen türk halkynyň

milli buýsanjyny we gymmatlyklaryny ygtybarsyzlaşdyrmaga çalyşdy. Atatürkün dili bilen aýdanymyza "içimizdäki betpygylyň" ("dahili bedhah") biri bolan bu ýazyjyny tanamaga çalşalyň:

Onuň döredijiliginde, pelsepesinde we düşünjesinde "ene-ataňa garşıy gitmek" iň esasy temadyr. Onuň gahrymanlary ýüreginde kakasyna iň soňky derejede duşmançylyk besleýär, şol bir wagtyň özünde ejesini çyn ýürekden söýyär. Has takygy onuň döreden çeper obrazlary ýigrenýänlerini "kaka", halaýanlaryny "eje", ýagny "aýal" hökmünde görýär. Bu çarçuwadan seredeniňde ýazyjynyň türkleriň milli gymmatlyklaryna "kaka" manysyny ýükläp, olary gymmatyny peseltmäge çalyşyandygyny görmek kyn däl. Ol maşgala gurluşynda erkegi kaka hökmünde suratlandyryp oňa açık duşmançylygyny görkezýär we feministligi saýlaýar.

Elif Şafak türk halkynyň gelip çykyşynda, taryhynda we döwletinde türkleri kaka, käbir etniki toparlary aýal hökmünde sypatlandyryp, türklere ýigrenjini bildirýär. Yöne onuň atene ýa-da erkek-aýal gapma-garşılygy dialektiki görnüşde onuň aňastyna ters ýagdaýda siňipdir. Has takygy duşmançylyk bildirip inkär eden "kaka" obrazyna wagtyň geçmegeni bilen çokunyp başlaýar. Ýagny onuň pikiriçe Günbatar kakadır, erkekdir, Türkiye bolsa ejedir ýa-da aýaldyr.

"Kaka Günbatar" "heley Türkiyäni" ýola salmaly, ýençmeli, urmaly, terbiýelemeli.

Geliň, Elif Şafagyň türkleriň milli gymmatlyklaryna garşıy yqlan eden medeni söweşine aýratynlykda seredip geçeliň:

Elif Şafak

USTAM VE BEN

DK
DOĞAN
KİTAP

kitapyurdu.com

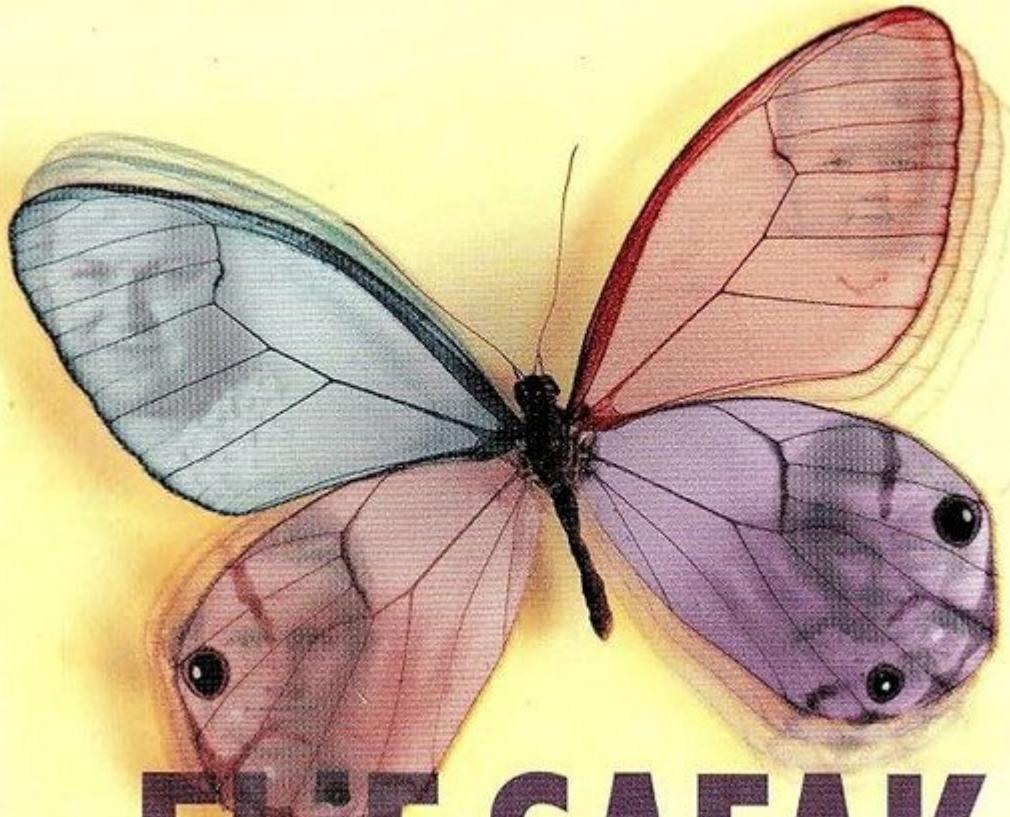
200,000 ADET
Türk Kütüphaları Konferansı

• Diaspora edebiýaty (Azınlık Edebiyatı)

Taryhyň ähli döwürlerinde türkler öz guran döwletleriniň çäginde ýasań dini we etniki toparlara adamkärçilikli, adalatly göz bilen garap geldi. Biziň bu babatda dilimiziň gysga ýeri ýok. Emma imperialistik Günbatar soňky ýyllarda demokratiýa sözüne bukulyp türki döwletleriň aslynyň ganybir doganlygyny, agzybirligini bozmak isleyär. Olar içimizde agzalalyk, pitne-pesat çykarmak üçin dini we we etniki diasporalaryň adalatsyzlyga uçraýandygy baradaky ýalan-ýaşryk toslamalary döredýär. Hamala bularyň hukuklaryny goramak çärelerini geçirmeli we ol çäreleriň arkasyna bukulybam türk döwletini we musulmanlary zalym, wagşy we adam hukuklaryny depgileýji sypatynda görkezmeli. Meseläniň düýp maksady şundan ybarat. Şol çäreleriň çäginde olaryň aramyzdaky aýakçylary

tarapyndan bu temada her dürli toslama romanlar, hekaýadır powestler ýazyldy, çeber we dokumental kinofilmler döredildi, pitne ýokundyly her dürli telegepleşikler taýýarlandy.

Olaryň iň görnükli wekilleriniň biri-de Elif Şafakdyr. Ol hem öz gezeginde bu pyssy-pyjurlykly kerweniň sapyna goşulyp, dini we etniki diasporalaryň hak-hukuklaryny goraýy sypatynda Günbataryň hyýanatçylykly taslamalaryny mahabatlandyryp ençeme çeber eserler bilen çykyş etdi.

ELİF ŞAFAK BABA VE PiÇ

116. BASKI

Türk Edebiyatı | Roman

Bu temada ýazylan "Kaka we çöpdüýbi" ("Baba ve Piç") romanynda imperialistik Günbataryň häli-şindi "Ermeni meselesi" diýip gozgaýan meselesini orta atýar. Eserde türkleriň ermenileri

köpcülikleýin gyrandygyny, şol sebäpli Türkíyäniň ermenilere ýer we pul tölegini bermegiň gerekdigini her dürli toslama sýúžetler arkaly okyjylaryň aňyna guýmaga çalyşýar.

Elif Şafak "Kaka we çöpdüýbi" romanyny Amerikada ermeni akademikleri we olaryň üsti bilen tanyşan ermeni maşgalalary bilen duşuşandan soň ýazandygyny, hut şol maşgalalaryň gürrün beren wakalaryny romanlaşdyrandygyny hut öz dili bilen beýan etdi.

(Maglumat üçin "Zaman" gazetiniň 2006-njy ýylyň 13-nji martyndaky sanyna seret).

Diýmek, ýazyjynyň hut özüniň aýdyşy ýaly, ol, amerikaly ermenilerden eşden zatlaryny bolşy-bolşy ýaly ýazyp, tarapgöýçülikli ermeni propogandasyna gulluk edýän roman döreden ekeni.

Romanda türk-musulman maşgalanyň gyzy Asiýanyň obrasy çöpdüýbi hökmünde janlandyrlyar.

Ýazyjy bu romany barada aýdanda, özünü şeýle tanatmakdan çekinenok:

"Bu roman bizdäki milliýetçi we jynsyýetçi ideologiýany tankytlaýan iň soňky derejedäki ýiti neşterli eserdir.

(Maglumat üçin "Yeni Şafak" gazetiniň 2006-njy ýylyň 3-nji ýanwaryndaky sanyna seret).

"Men Türkíyedäki jemgyýetçilik hakydasyzlygy tankyt etdim. Geçmişden şular ýaly derejede parhsyzlygyň we bihabarlygyň gynanjyny bildirdim. Meniň pikirimçe 1915-nji ýylyň pajgaly wakalary bilen ýüzbe-ýüz bolmak, munuň iň ähmiýetli bölegidir. Şonuň üçin 1915-nji ýyly açık gürleşmegiň hökmanlygyna tüýs ýüregim bilen ynanýaryn".

(Maglumat üçin "Zaman" gazetiniň 2005-nji ýylyň 3-nji sentýabryndaky sanyna seret).

"Meniň pikirimçe ermeni meselesi bilen çeper obrazlar ýa-da köpcüligiň ortasyna çykyp bilyän kişiler arkaly däl-de, hemmämiz bilelikde ýüzleşmelidir. Muny çeper gahrymanlara mätäçligi bolmadyk jemgyýetiň galkynyşy bilen amala aşyrmaly".

(Maglumat üçin "Zaman" gazetiniň 2005-nji ýylyň 3-nji sentýabryndaky sanyna seret).

ELİF ŞAFAK

Şehrin Aynaları

DK
DOĞAN
KİTAP

Türk Edebiyatı / Roman

Elif Şafak "Şäheriň aýnalarynda" (Şehrin Aynalarında") atly kitabynda hem ýewreý maşgalasyndan we dini diasporalardan söz açýar. Ol özünü bu eseriň gahrymanlaryna ýakyn duýýandygyny,

olary özüne ruhdaş hasaplaýandygyny, romanlarynda öz ruhdaşlaryny beýan edýändigini, olary söýyändigini, öz duýan we gören adamlarynyň keşbini janlandyrandygyny aýdýar. (Melih Baýram atanyň oýlanmalaryndan).

- **Türk medeniýetine we milli jebisligimize bolan duşmançılıgy**

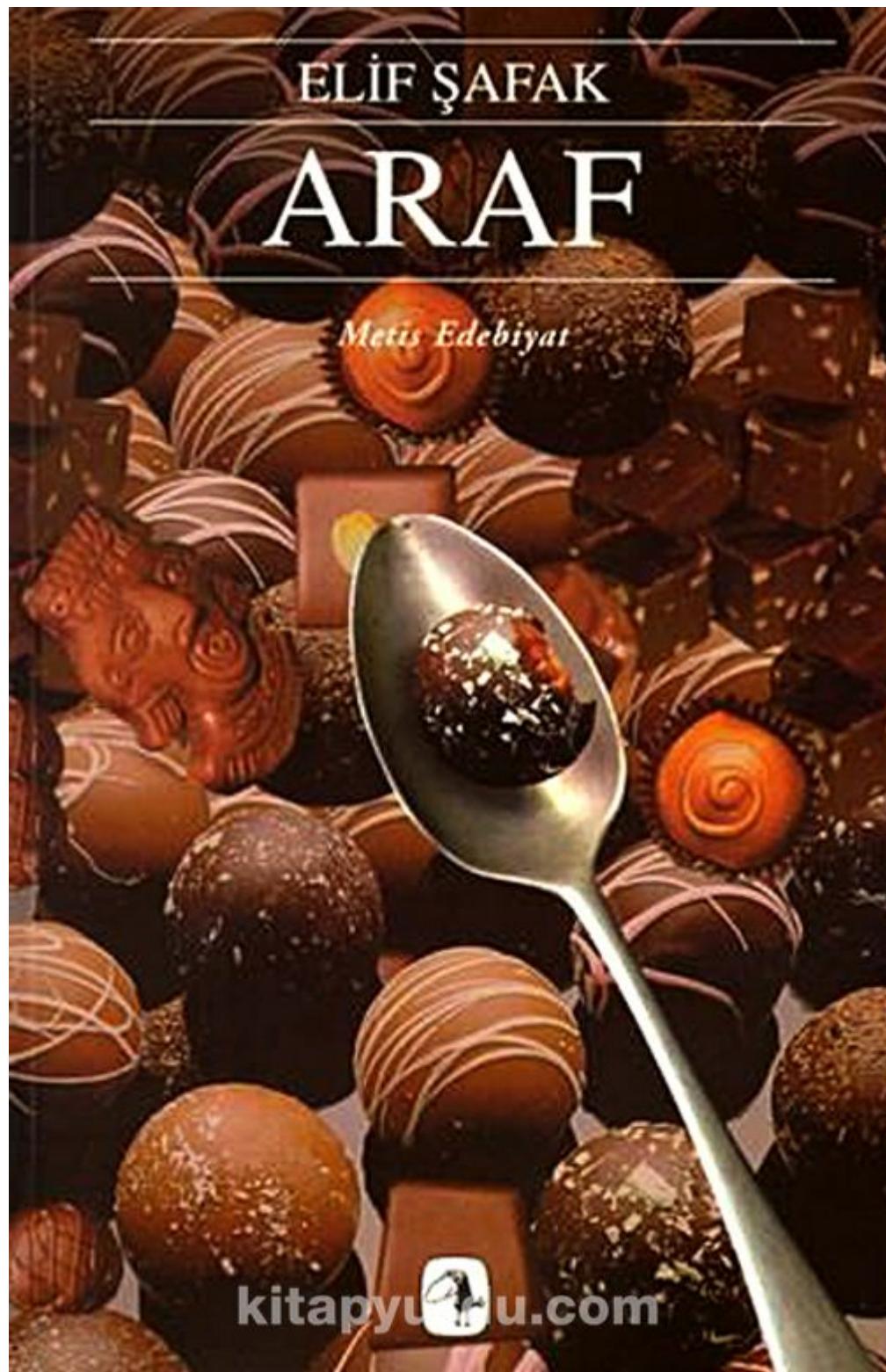
Türkiýe milli döwletdir we bir halkyň döwletidir. Bu halkyň ady bolsa türk halkydyr. Atatürk Türkiýe respublikasyny garaşsyz we milli türk döwleti diýip gurdy. Galyberse-de Türkiýede ýeke-täk medeniýet bardyr, olam: türk medeniýetidir. Günbatar imperializmi türk halkynyň agzybirligine çomak sokmak we böleklemek, agzymyzy alartmak üçün "köp medeniýetlilik" diýen bir düşünje döredip içimize partlaýy däri kimin taşlady. Bu därinin daşardan diñe özleri taşlamady, şol bir wagtyň özünde içimizdäki aýakçylarynyň eline tutduryp, olarda atdyrdy. Elbetde, Elif Şafak şol aýakçylardan biridir. Ýazyjy muny "Araf" romanynda açykdan-açyk subut etdi.

ELİF ŞAFAK

ARAF

Metis Edebiyat

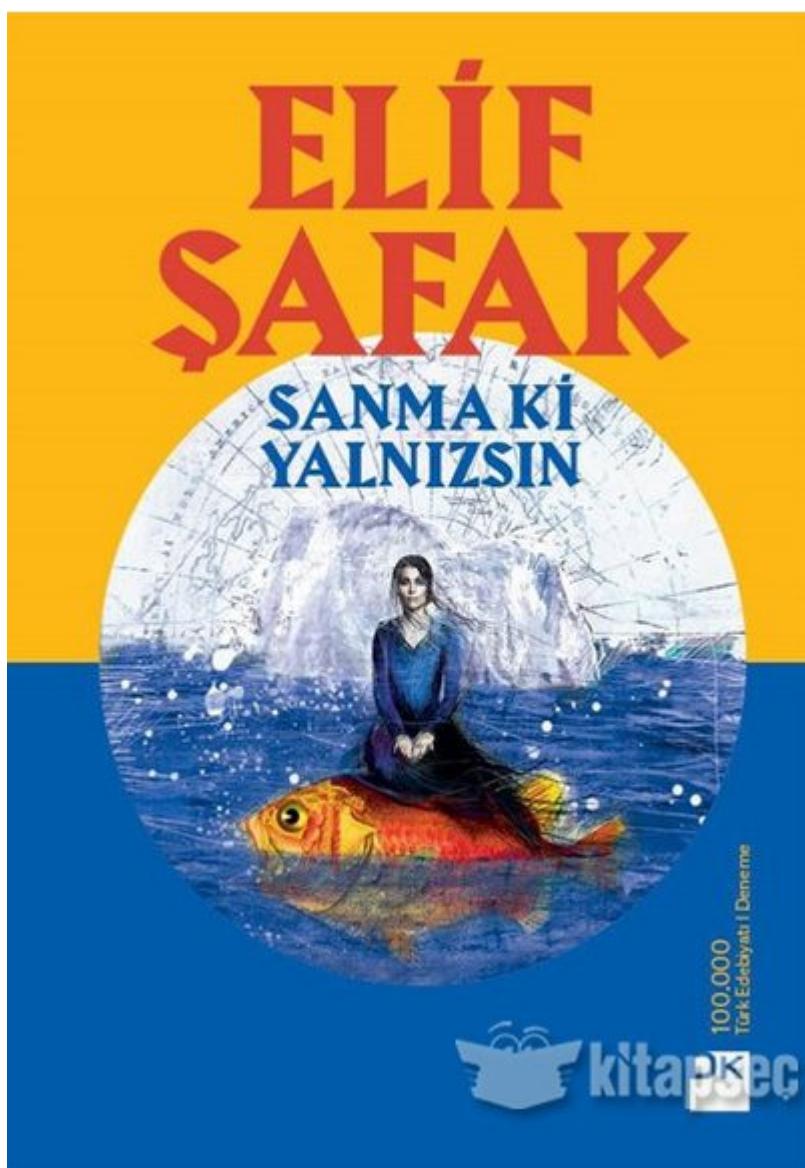
 kitapuu.com

Roman köpmedeniýetlilik we eýesizlik (aidiyetsizlik) düşünjelerini öňe çykarýar. Musulman we türk maşgalada doglan Omary yslam bilen hiç hili gyzyklanmaýan, näme işläp ýörenini bilmeýän, özünü tanamaýan, şahsyýetsiz, iki jahan owarrasy bolan kişi hökmünde suratlandyrýar.

Ýazyjy Atatürkün "Ýeke-täk halk: türk halky" şygary esasynda gurlan milli türk döwletiniň etniki gurluşyny, dinini we dilini böleklemäge goşýan goşandyny şeýle beýan edýär:

"Biziň köп ulusly, köп dinli, köп dilli kosmopolitiki, geterogen imperiýa gurluşymyz taryhda galdy. Özümüz synpsyz, konsessiyasyz bir köпçülik hasap edýän düşünjäniň galybyna saldyk. Häzir biz üçünji etapdan barýarys. Biz köпçülik däl. Ýekebara-da däl. Suratdaky jemendäni görmek gerek we muny görmekden ynjalylyksyzlanmagyň geregi ýok. Diaspora sözi bilen tanyşmagymyz we dostlaşmagymyz köп wagt aljaga meñzeýär". (Maglumat üçin "Yeni Şafak" gazetiniň 2006-njy ýylyň 3-nji ýanwaryndaky sanyna seret).

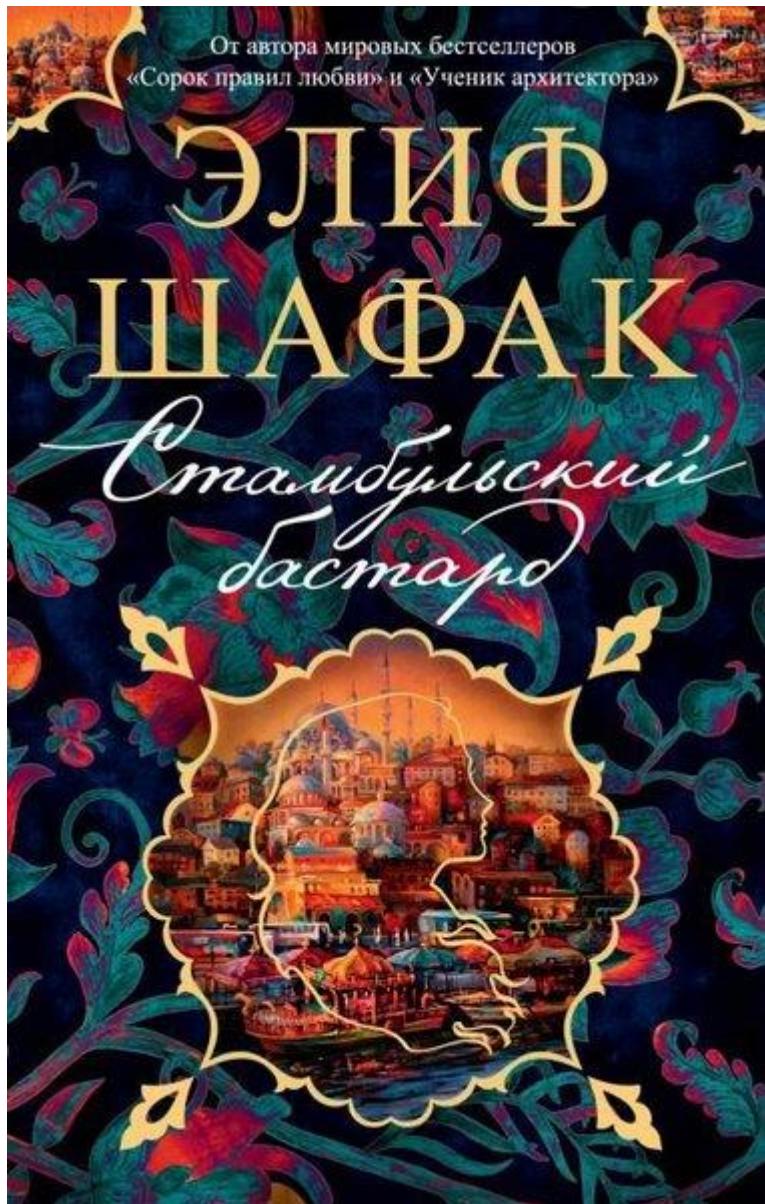
Ýazyjy ýeke-täk milli türk medeniyetini ýok edip deregine köп medeniyetliliği ornaşdymak aladasynyň barlygyny hemise dile getirýär:

"Şäher durmuşynda, edebiýatda şuña üns berýarin: Maňa meñzemeýänler bilen birigip umumy dil döretmek tagallasy".

(Maglumat üçin "Milliyet" gazetiniň 2004-nji 26-nyj iýulyndaky sanyna seret).

Aslynda onuň bu betpäl niýetiniň arkasynda ýeke-täk milli türk medeniýeti ýok etmek düşünjesi ýatyr. Ýogsam bolmasa, milli türk medeniýetinde türklere duşmançylyk beslemeýän, ümzügini saga-çepe tutdurmaýan, baş galdyrmaýan, ýaragly garşylyk görkezmeýän islendik türk dällere garşy kemsitme ýa zulum bolmady. Gaýtam hoşniýetli we ylalaşykly ýaşaşylýar.

Türkler taryhyň ähli döwürlerinde, Seljukly, Osmanly türkmenleriniň döwründe-de, respublika gurlandan soňky döwürde-de bolşy ýaly türklerden bolmadyk islendik jemgyýete hoşgylawly we adalatly çemeleşdi. Bu babatda haýsydyr bir düşunişmezligiň bolandygyna degişli ýekeje-de fakt ýokdur. Bärde göze dürtülip duran bir fakt bar, olam: günbataryň özi we aýakçylary şular ýaly düşunişmezçilikli mesele bar ýaly gopgun turuzmagydyr.

Ýazyjy asyl maksadyny FET0-nyň (Fethullahçy-nurjy topar) dinlerarasy dialog meýilnamasyna laýyklap şeýle beýan edýär: "Men ýeke-täk medeniýetiň eseri däl. Men birden köp medeniýetiň, birden köp diliň, hatda birden köp ynanjyň we dialogyň içinde.

(Maglumat üçin "Milliyet Pazar" gazetiniň 2005-nji ýylyň 5-nji iýunyndaky sanyna seret).

- **Milli gymmatlyklara bolan duşmançılıgy**

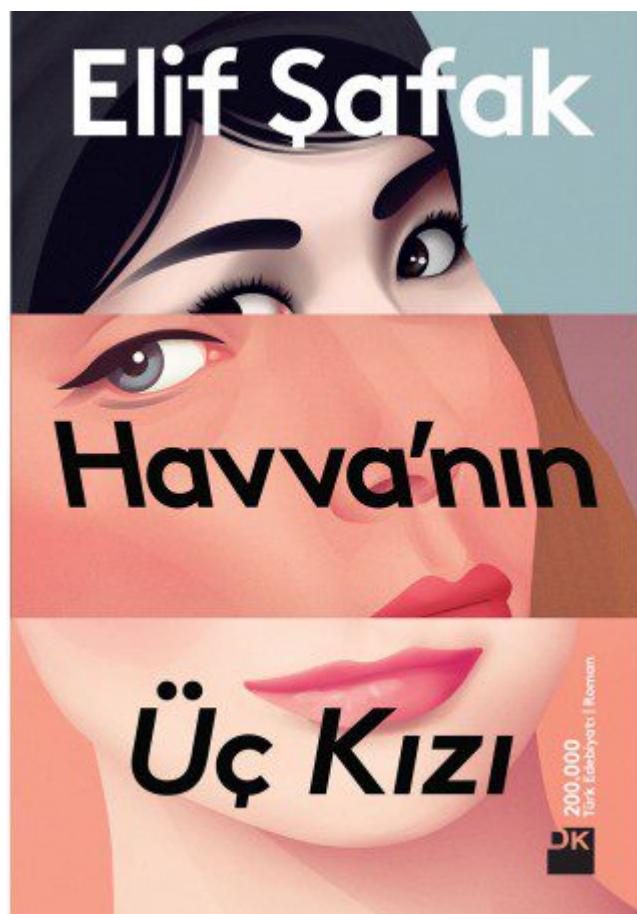
Biziň türk halkymyzy halk derejesine göteren milli we dini gymmatlyklarymyz bar. Biz umumylaşan türk-yslam medeni gymmatlyklarymyz bilen sazlaşykly, buýsançly musulman türk halky bolup ýaşamak ugrunda görşyaris.

Haçparaz Günbatar bolsa biziň millet gurluşymyzy dargatmak, böleklemek üçin milli ruhumyzy ýok etmeginiň ilkinji etmeli işdigine gowy düşünip millilige ýakyn durýanlara garşy öz aýakçylarynyň üsti bilen kosmopolitizmi aramyza ornaşdyrmaga çalyşýar. Ýagny milli ruha eýe, buýsançly türk halky bolmaň, heriňiz aýry-aýry erkin boluň, milliyetsiz, reňksiz, ys-koksuz kosmopolit boluň we bize elgarm boluň diýmek isleýär.

Bu hyýanatçylykly meýilnamanyň wekilleriniň biri-de Elif Şafakdyr. Ol bu barada şeýle diýýär:

"Ýewropadaky kosmopolit çykyşlar bilen Türkiýedäki kosmopolit çykyşlarynyň barha ýakynlaşmagy we ýaranlyk gurmagy gerek. Olaryň öz seslerini eşitdirmegi gerek".

(Maglumat üçin "Yeni Şafak" gazetiniň 2006-njy ýylyň 3-nji ýanwaryndaky sanyna seret).

Ýagny Günbatar bilen Türkiýedäki günbatarparazlarynyň el-ele berip musulman türk kimligini ýok etmegeni arzuvlaýar. Ol bu píkiriminiň üstüne şulary goşýar:

"Men kosmopolit köpcüligiň tarapdary. Meniň döredijilimem,

kimlik syýasatymam köp sesli we köpcülikleýin. Men bu ýurduň Ýewropa bileleşigine goşulmagyny arzuw edýärin".
(Maglumat üçin "Zaman" gazetiniň 2005-nji ýylyň 3-nji sentýabryndaky sanyna seret).

Kosmopolit Şafak türk milliliginı öñe sürýänlere bolan duşmançylygy açık beýan etmekdenem çekinip duranok:

"Türkiýede jemgyýetçilik özgerişligiň içerden döremelidigine ynanýaryn. Biz bu jemgyýetçilik öwrülişigine şol bir wagtyň özünde milliyetçilere gulak germeýän öwrülişik döredip hemmäiz bilelikde gitmeli.

Globallaşma prosesiniň barha artýan döwründe asyryň başynda kesgitlenen daşarky dünýä ýapyk ulus-döwlet modelini terk etmegimiz gerek".

(Maglumat üçin "Yeni Şafak" gazetiniň 2006-njy ýylyň 3-nji ýanwaryndaky sanyna seret).

ELİF ŞAFAK MAHREM

DK
DOĞAN
KİTAP

31. Bası

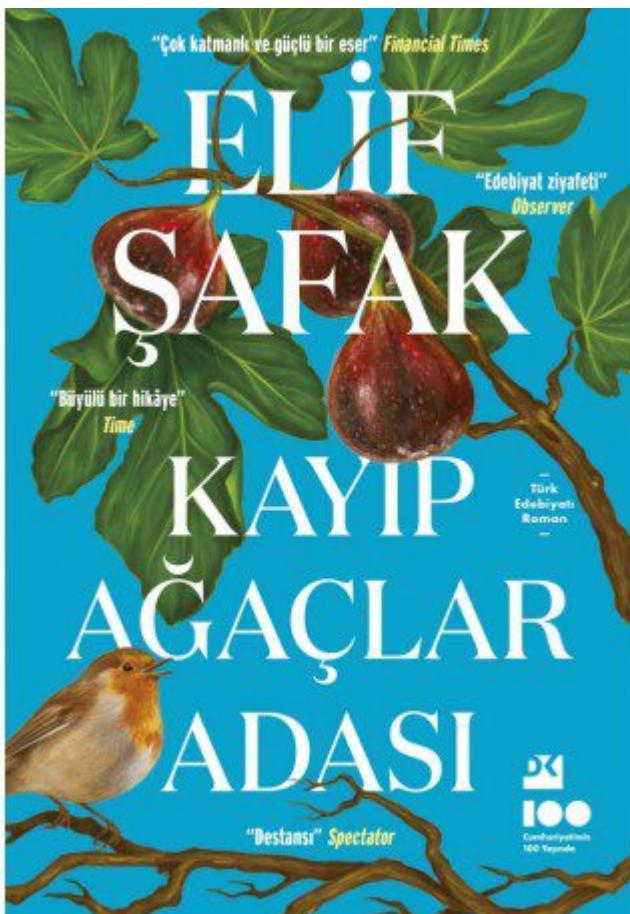
Türk Edebiyatı | Roman

• Türk goşunyna we ýeke-täk merkezleşdirilen döwlete bolan duşmançylygy

Günbatar imperializmi türk goşunynyň barlygyndan, bu goşunyň güýç-kuwwatyndan we Atatürkün guran ýeke-täk merkezli türk döwlet gurluşyndan birahatdyr. Olar miny hem özleri dile getirýär, hem aýakçylaryna diline salýar. Olaryň biri Elif Şafakdyr. Meselem PKK terrorçylykly topara garşıy gäreşen we ýeke-täk merkezli döwlet sistemasynyň tarapdary bolan öñki premýer-ministrlerimizden Tansu Çilleri tankytlanda: "...Gaýtam tersine, bir zenan syýasatçy başymyza geçip aşa militaristik, aşa merkezçi, aşa sypaýyçyykly dil ulandy" diýmekden çekinmedi. (Maglumat üçin "Milliyet" gazetiniň 2004-nji ýylyň 26-njy iýulyndaky sanyna seret).

Aslynda onuň bärde tankytlamaga çalyşýan üç esasy prinsipi bar:

"Militarizm" diýdigi ~ Atatürküň guran milli türk döwletiniň özünü goramak üçin PKK-nyň garakçylaryna garşy göreşmegidir, türk ýaragly güýçleridir. Ol türk goşunyna bolan duşmançylygyna "militarizm" diýen atlandyrma bilen syzdirmaga çalyşýar.

"Merkezçi" diýdigi-de ~ Amerikanyň we Ýewropanyň ştatlar, federasiýalar, kantonlar görnüşinde kowumlara görä Türkiyäni bölmek meýilnamasyna garşy çykan türk milliýetçileriniň goldaýan ýeke-täk we unitar milli döwlet gurluşydyr.

Ýeke-täk we Ankara merkezli türk döwletiniň barlygyndan onuň hojaýnlary ynjalyksyzlanýar.

"Sypaýyçylykly" (maskülen) diýdigi-de ~ erkekdir we onuň erkek bilen baglanychkly her bir gymmatlyga bolan ýigrenji bar. Ýagny milli türk döwletiniň duşmanlaryna garşy erkek kimin dös gerisi ýazyjynyň keýpini bozýar.

• Watansyzlyk (Raýatsyzlyk)

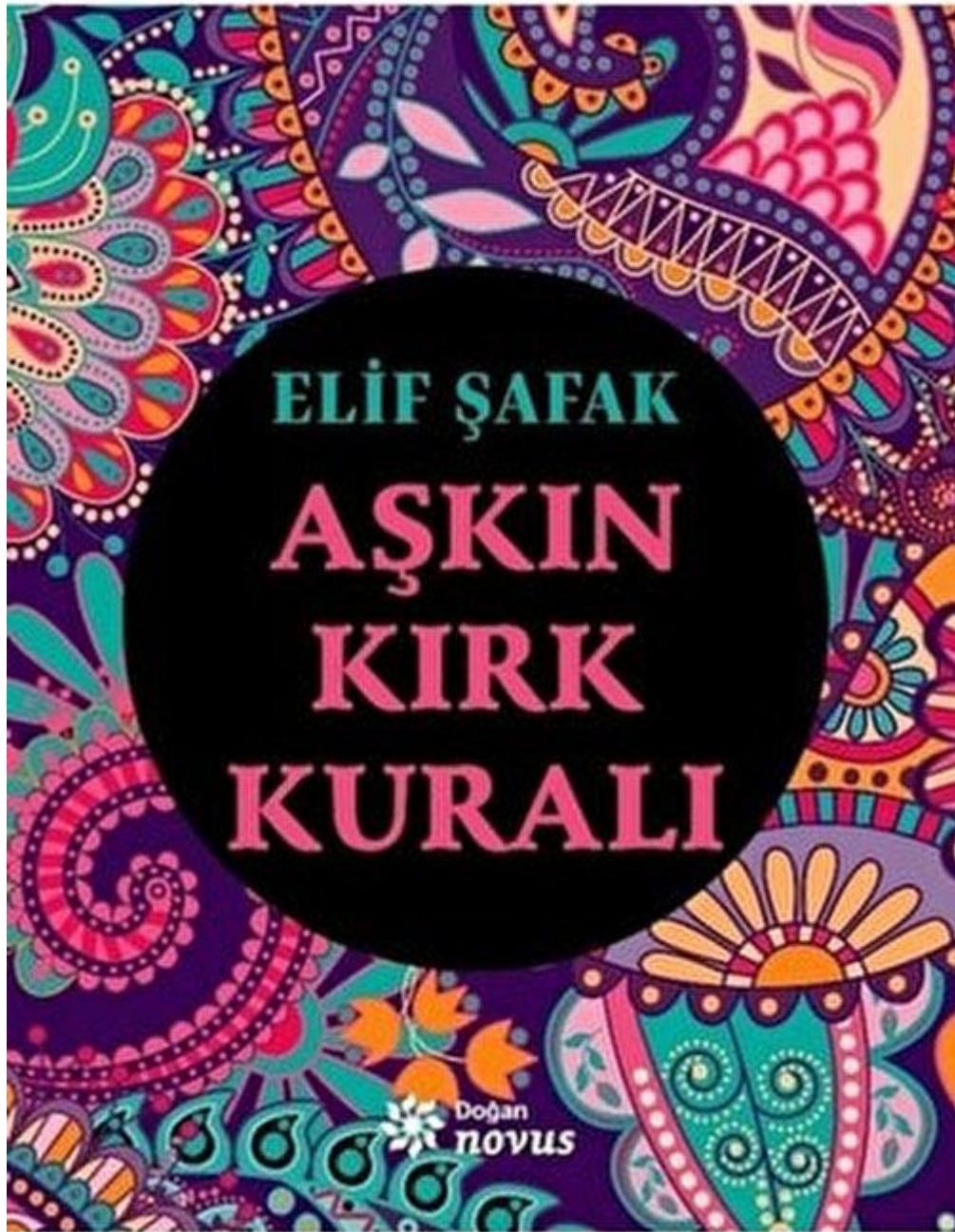
Bu ýazyjy özünü türk raýaty hasaplamaýar, özünü türk watanyна

degişli duýmaýar. "Internasionalist intelligent" donuna bürenip "men ýone bir göçegçi, men hemme ýere degişli" diýip, aslynda türk ýurduna degişli däldigini, emma her dürli ýollar bilen asyl watanyň Günbatardygyny ýaňzydýar.

Ol şeýle diýýär:

"Döredijiligime bire-bir siňen mekansyzlyk, bigänelik, parçalanmak duýgusy mende heniz kiçijik gyzjagaz wagtymda ýüze çykdy".

(Maglumat üçin "Zaman" gazetiniň 2002-nji ýylyň 21-nji aprelinindäki sanyna seret).

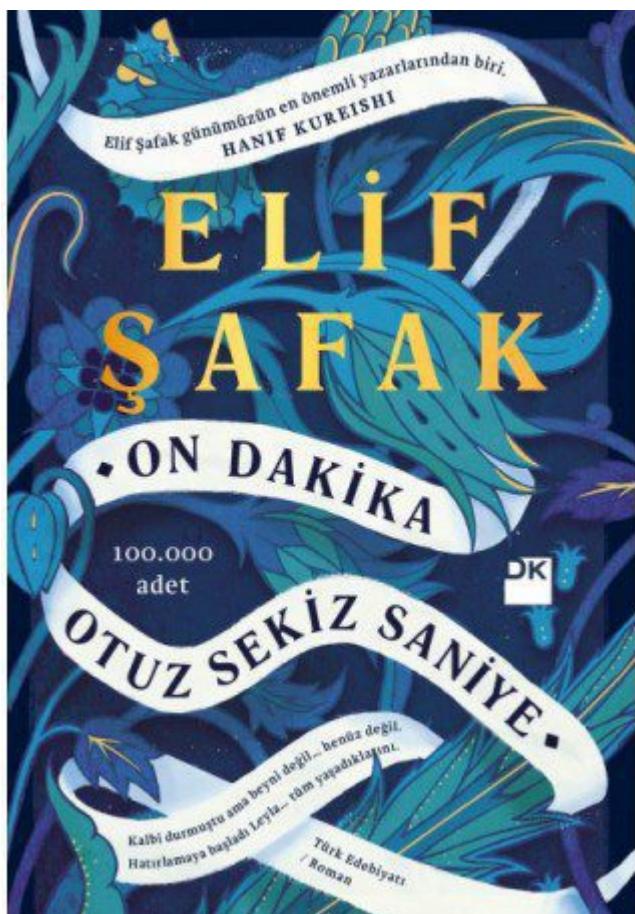

• **Maşgala durmuşyna we jynsy aýratynlyga bolan duşmançylygy**
Allatagala adamlary zenan we erkek edip ýaradypdyr. Erkek ýada zenan bolup ýaşamak adamyň jynsynyň görkezijisidir bu üýtgewsiz hakykata hiç hili şek-şübhe bolup bilmey. Zenan bolmagyň aýyp zat bolmaýsy ýaly, erkek bolmagyňam aýratyn artykmaçlygy ýokdury. Bu zatlar biziň biologiki aýratynlygymyzdyr. Haýsy jynsda ýaradylan bolsak, şoňa görä ýaşamagy-da kabul edýärис. Şol sanda türk halkynyň esasy

jemgyýetçilik gurluşlarynyň biri-de maşgaladır. Maşgala gurluşy mukaddesligini we berkligini gorap sakladıgyça türk halky hem ýitip-ýok bolup gitmez. Ol muny gowy bilyändigi üçin maşgala durmuşyny ygtybarsızlaşdırma, manysyzlaşdırma üçin, türk ýaşlarynyň maşgala durmuşyna bolan ynançlaryny we sylagsarpasyny ýykyp-ýumurmak üçin, hamala erkin durmuş pikirine duwlanandan bolup şeýle diýýär:

"Maşgala gurup ýaşamagy unamaýaryn. Men mümkün mertebe erkin gatnaşyk esasynda ýaşaşmagyň tarapdary".

(Maglumat üçin "Milliyet" gazetiniň 2002-nji ýylyň 20-nji iýulyndaky sanyna seret).

Muňa garamazdan Elif hanym durmuşa çykyp çagaly-çugaly-ha bolupdyr. Ol bu pikirini türk ýaşlaryna gönükdirip aýdanam bolsa, netijesi özündi. Ýagny her dürli ýollar arkaly zol-zol türk ýaşlaryna "maşgala gurmaň, binika ýaşaşyberiň" diýen ýaly çagyryşlar etdi. A özi bolsa nikalaşyp maşgala gurdy.

Şol sanda ýazyhy türk maşgala durmuşynyň sütünü bolan çaga

barada-da adamyň ýaradylyş maksadyna çapraz gelýän geň-taňsy gürrüňleri edýär:

"Çagalara bolan gyzgyn söýgim ýok. Çagalary halamaýşym ýaly öz dünýä inderen çagamy-da söýerin öýdemok".

(Maglumat üçin "Milliyet" gazetiniň 2002-nji ýylyň 20-nji iýulyndaky sanyna seret).

Şeýle-de bolsa, ol, öz çagasy doglanda gazettelere beren reportažlarynda çagasyň nähili söýyändigini şirnikdirip-şirnikdirip gürrüň berýär. Diýmek, onuň aýdýan sözleriniň düýp maksady türkleri nyşana alýar, netijesi bolsa özünüňki.

Elif Şafak "Pynhan" romanynda ikijynsly doglan hunsanyň (germofrodit) içki dünýäsini açyp görkezýär. Şeýtmek bilen ol, erkek we zenan diýen iki aýry jynsyň aýratynlygyny inkär

etmäge synanyşdy.

Hatda ol "TED Talks"-a beren reportažynda: "Men özüm biseksualistka (ýagny, iki jyns bilenem bir wagtda ýakyn gatnaşyk edip bilýän kişi). Emma muny mälim etmäge çekindim" diýdi.

(CNN Turk. Com, 14.10.2017)

Elif Şafak ýoreýän mör-möjekli ýodasynda ýene biraz menzil aşsa, hojaýynlary tarapyndan götergilenmegi, sylaglanmagy we Nobel baýragyna-da mynasyp bolmagy gaty ahmal. Şonuň üçin ol mundan beýlæk döredijilik depginini hasam batlandyrsa gerek.

06.09.2018 ý.

Prof. Nurullah ÇETIN. Edebi tankyt